

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

**Analýza negativních dopadů na zavedení eura
v České republice**

Bakalářská práce

Autor: Olga Šnevajsová

Vedoucí práce: doc. Ing. Richard Pospíšil, Ph.D.

Olomouc 2016

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Analýza negativních dopadů na zavedení eura v České republice vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Poděkování

Chtěla bych poděkovat doc. Ing. Richardu Pospíšilovi, Ph.D., za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a odborný dohled. Děkuji také Institutu Václava Klause za vstřícnost při získávání odpovědí na mé otázky pro praktickou část práce.

Anotace

Bakalářská práce upozorňuje na negativní dopady, které by nastaly, po zavedení eura v České Republice. Práce se věnuje současné ekonomické situaci, kdy eurozón prochází krizí. Dále se zaměřuje na příčiny této krize a hledání řešení, „jak z toho ven“. Prezentuje také nevhodnost Evropské unie jako oblasti se společnou měnovou politikou. V praktické části předkládá devět otázek, na které Václav Klaus, jakožto bývalý český prezident, odpovídá. Cílem práce je dokázat, že pro českou ekonomiku by nebylo momentálně výhodné se k eurozóně připojit. Zároveň však klade důraz na potřebu eurozónu reformovat tak, aby zase docházelo k vzájemně prospěšné spolupráci.

Klíčová slova:

Maastrichtská kritéria, měna, Eurozóna, Evropská unie, euro, Řecko, ekonomická krize, společná měnová unie, Václav Klaus, Česká republika

Annotation

In the bachelor's thesis are pointed out negative impacts, which would follow after the introduction of euro in the Czech Republic. The thesis deals with a current economic situation, when the Eurozone is going through a crisis. The thesis is focused on reasons and finding solutions. Unsuitability of the European Union as an area of a monetary union is presented in the bachelor's thesis. In the practical part I asked nine questions Vaclav Klaus, and the former president of the Czech Republic answers. The aim of the thesis is to prove that it is not advantageous to introduce euro in the Czech Republic. At the same time, the thesis emphasizes the need to reform Eurozone, in order to cooperate effectively.

Key words

Maastricht criteria, currency, the Eurozone, the European Union, euro, Greece, an economic crisis, monetary union, Vaclav Klaus, the Czech Republic

Obsah

Úvod.....	7
1. Eurozóna.....	9
1.1 Maastrichtská kritéria.....	10
1.2 Porušování Maastrichtských kritérií	12
2. Současná ekonomická situace	13
2.1 Optimální měnová oblast (Optimum Currency Area).....	13
2.2 Krize v Řecku.....	15
2.2.1 Příčiny krize	15
2.2.2 Zadluženost	18
2.2.3 „Jak z toho ven?“	19
2.3 Češi euro nechtějí.....	20
3. Negativní dopady na zavedení eura v ČR.....	22
3.1 Ztráta samostatné měnové politiky. Chceme, aby Brusel diktoval detaily naší rozpočtové politiky?	22
3.2 Povinnost podílet se na záchranných mechanismech. Chceme přispívat na dluhy jiných zemí a sami si tím zvyšovat zadluženost?	23
3.3 Bezprostřední růst cenové hladiny, vnímaná inflace. Chceme, být za každou cenu dalším nesourodým prvkem v už tak heterogenní skupině?	24
3.4 Administrativní náklady – informační systémy, ceníky, daňové systémy, bankovní náklady. Kolik nás to bude stát?	25
4. Spojené státy evropské?	26
Praktická část.....	28
5. Rozhovor s Václavem Klausem	28
5.1 Čím v současnosti prochází eurozóna? Co je příčinou tohoto stavu?	28
5.2 Proč ČR ještě nepřistoupila ke společné měně? Co je pro nás největší překážkou?	29

5.3	ECB stále financuje enormně zadlužené Řecko. Jak bude tyto dluhy splácet? Souhlasíte s tímto postupem? Jak by měla podle Vás ECB jednat?	30
5.4	Je eurozóna sourodá oblast? Je možné, aby vznikly spojené státy evropské, kde bude jednotná měna euro?	31
5.5	Kdo by měl o našem vstupu do eurozóny rozhodnout? Dojde k tomu? Máte nějaký tip kdy?	32
5.6	Čím si vysvětľujete, že je 70 % obyvatelstva proti zavedení eura? Zatímco pro se vyslovilo 20 % populace?	33
5.7	Jaký by měl podle Vás vstup do eurozóny dopad na nezaměstnanost?	34
5.8	Je o Vás známo, že jste euroskeptik. Co by se muselo změnit, abyste se stal příznivcem zavedení eura?	36
5.9	Co by měl být aktuální cíl České republiky? Kam by měla směřovat?	36
6.	Závěr	39
7.	Resumé.....	41
8.	Seznam pramenů a literatury	45
9.	Seznam zkratek	47
10.	Seznam obrázků, grafů a schémat.....	48
11.	Přílohy	49
11.1	E-mail panu Václavu Klausovi.....	49

Úvod

Náš vstup do Evropské unie v roce 2004 s sebou nesl spoustu vedlejších údělů. Jedním z nich je připojení České republiky do společné měnové unie.

Téma zavedení eura v České republice je hojně diskutovanou záležitostí ať už v politice, podnikatelském sektoru či kruzích laické veřejnosti. Nepochybně by se jednalo o obrovskou změnu, která se dotýká nás všech. Je potřeba zvažovat plusy i mínusy a diskutovat, jestli se k tomuto ráznému kroku odhodlat. Jelikož média většinou prezentují pozitivní dopady, které bezesporu existují, já jsem se rozhodla v mé bakalářské práci předložit negativní důsledky zavedení eura u nás.

Cílem této práce je upozornit, že pro Českou republiku by nebylo momentálně vhodné se připojit ke společné měnové unii. Eurozóna prochází krizí – Řecko zbankrotovalo, hospodářský růst se zastavil, stále nedochází ke konvergenci ekonomik. Naopak dochází k porušování Maastrichtských kritérií, jen abychom udrželi toto umělé uskupení pohromadě. Co je příčinou této krize? Jak bychom měli jednat? Kde se stala chyba a jak můžeme krizi předcházet?

Líbí se mi myšlenka „dýchajícího eura“, kterou ve své knize vysvětluje Hanz Werner Sinn. Jedná se o seznam jasně daných pravidel jak pro vstup do eurozóny, tak i pro jejich vystoupení. Některým státům jižní Evropy, by tak bylo umožněno vzdát se dočasně eura a devalvovat svoji měnu. Není přece možné, aby se některé země nechaly dlouhodobě živit jinými. Aby byl jakýkoliv projekt úspěšný a lákavý, musí být výhodný pro všechny. Momentálně euro rozevírá pomyslné nůžky mezi „severem a jihem“ a státy se topí v dluzích. Přitom prvotní poslání mělo být jednodušší a snadnější obchodování mezi státy EU.

V praktické části jsem se rozhodla udělat rozhovor s Václavem Klausem. Osobně si myslím, že bývalý pan prezident, zná ekonomickou situaci České Republiky a považuji ho za velmi schopného ekonoma. Zaslala jsem otázky do jeho institutu a dostalo se mi odpovědí. Následně k jeho odpovědím připojuji svůj komentář.

V této práci chci poukázat na fakt, že přistoupení ke společné měnové unii by nyní nebylo pro ČR správnou volbou. Vysvětlit toto stanovisko, upozornit na negativa

a v neposlední řadě objasnit, co by se mělo dít, aby společná měnová unie v Evropě vznikla.

Hned na začátek chci říct, že si uvědomuji výhody společné měny. Jejich analýza ale není součástí této práce. Toto téma je obsáhle zpracováno například na webových stránkách: <http://www.zavedenieura.cz/>.

1. Eurozóna

Zavedení společné měnové unie se datuje od 1. ledna 1999. Tehdy 11 zakládajících zemí mělo myšlenku zavedení jednotné měny pro celou Evropu. Aktuálně eurozóna čítá 19 členů.

Uplynulo tedy více než 16 let, a přesto ve spojitosti s ní existuje neustále řada problémů a nejistot. Když jsme po dlouhých přípravách v roce 2004 vstoupili do Evropské unie, zavázali jsme se, že se v budoucnu koruny vzdáme a přijmeme euro. Tento závazek byl spíše prezentován jako významné privilegium. *„O samotném přínosu našeho vstupu do EU pochyboval na konci 90. let jen málokdo. Mělo to být tolik kýžené završení našeho ‚návratu do Evropy‘. Neuvědomovali jsme si do všech důsledků, jak ne-dobrym směrem se evropská integrace začala již od maastrichtského summitu v roce 1991 ubírat. Že nastala etapa tuhé regulace, nemilosrdné unifikace, oslabení suverenity členských zemí, etapa vlády nikým nevolených bruselských institucí a snaha po nuceném politickém sjednocení Evropy.“*¹

Tento příslib sice nevyvolal žádné spontánní nadšení, nicméně byl brán jako nezbytná podmínka pro náš vstup do EU. Rozhodně jsme od společné měny neočekávali jen přínosy. Od počátku jsme si uvědomovali i hrozící náklady. Česká republika v současnosti zaujímá post čekatelské země. To znamená, že euro doposud nepřijala jako svou oficiální měnu. Ve stejné situaci je například Švédsko, Polsko, atd. Tento závazek sice není časově přesně definovaný, ale obecně se předpokládá, že ČR tak učiní, jakmile bude splňovat všechna Maastrichtská konvergenční kritéria.

Euro by postupně měly přijmout všechny státy EU, jakmile na to bude jejich ekonomika připravena. Vyjednanou výjimku mají státy Spojeného království a Dánska, které přestože jsou členy EU, nejsou povinny vstoupit do eurozóny.

Stanislava Janáčková definuje eurozónu jako *„umělé měnové propojení států, které mají příliš heterogenní ekonomiky. A zároveň postrádají natolik silnou vzájemnou*

¹ KLAUS, Václav. *My, Evropa a svět*. Praha: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1755-6.

solidaritě, která by tuto přirozenou heterogenitu mohla překlenout a postupně odstranit rozsáhlými, pravidelnými a dlouhodobými fiskálními transfery.“²

Obr. 1: Rozdělení Evropské unie na členské a nečlenské země eurozóny³

1.1 Maastrichtská kritéria

Jedná se o ekonomická kritéria, která posuzují připravenost uchazečské země na členství v hospodářské a měnové unii. Používá se též označení Maastrichtská konvergenční kritéria, jelikož jejich smyslem je posoudit míru ekonomické konvergence čili schopnost uchazečské země integrovat se plynule do měnového režimu eurové oblasti bez vzniku nestability pro zemi samotnou i pro eurozónu jako celek.⁴

² JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 94.

³ Ministerstvo financí. *Evropské státy a euro* [online]. 2013 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: www.zavedenieura.cz/

⁴ DĚDEK, Oldřich. *Maastrichtská kritéria* [online]. 2013 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

Kritérium cenové stability požaduje, aby členský stát vykazoval dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace za poslední rok (12 kalendářních měsíců) před šetřením, která nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu (p .b.) průměrnou míru inflace tří členských států EU, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability.

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb požaduje, aby průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu EU za poslední rok (12 kalendářních měsíců) před šetřením nepřekračovala o více než 2 p. b. průměrnou úrokovou sazbu tří členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability.

Kritérium veřejného deficitu požaduje, aby poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekročil 3 %, kromě případů, kdy: buď poměr podstatně poklesl, nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně blízké se referenční hodnotě, anebo překročení referenční hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a zároveň poměr zůstává blízko k referenční hodnotě.

Kritérium hrubého veřejného dluhu znamená, že by poměr veřejného vládního dluhu k hrubému domácímu produktu neměl překročit 60 %, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě.

Kurzové konvergenční kritérium spočívá v minimálně dvouleté účasti v mechanismu ERM II⁵ a dodržování stanoveného rozpětí v blízkosti centrální parity alespoň po období dvou let. ČR zatím do mechanismu měnových kurzů ERM II nevstoupila.

Vláda od r. 2004 současně každoročně vyhodnocuje stupeň ekonomické sladenosti ČR s eurozónou a výhled plnění maastrichtských kritérií.⁶

Tyto kritéria se nám daří dlouhodobě plnit až na to poslední, čímž je kritérium účasti směnných kurzů. ČR do ERM II programu zatím nevstoupila. Přestože tyto ukazatele hovoří pro přijetí eura, nemyslím si, že je naše ekonomika po všech stránkách připravena na přijetí eura, a z toho vyplývající ztrátu samostatné měnové politiky. Mám

⁵ Evropský mechanismus směnných kurzů

⁶ Ministerstvo financí ČR. *Makroekonomické analýzy* [online]. 2015 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteriia-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412>

na myslí nedostatečnou sladěnost hospodářských cyklů, obrovské dluhové problémy či značné heterogenní složení. Všechny tyto problémy přispívají k pomalejšímu růstu zemí eurozóny v porovnání se zbytkem Evropské unie.

1.2 Porušování Maastrichtských kritérií

Německý ekonom Hans Werner Sinn ve své knize *V pasti eura* upozorňuje na situaci, že Maastrichtská kritéria se nedodržují. „Zpočátku bylo stanoveno, že euro mohou zavést jen ty země, ve kterých je podíl státního dluhu na hrubém domácím produktu menší než 60 %. Přesto pak byly do eurozóny přijaty Itálie a Belgie, ačkoliv jejich podíl dluhu na hrubém domácím produktu činil více než 120 %. Také další země jako Nizozemsko, Španělsko, Rakousko a Irsko mohly přijmout euro, přestože se jejich dluhová kvóta pohybovala mezi 64 až 68 procenty. Země v eurozóně tak od počátku prokazovaly, že dluhová pravidla, jež si samy stanovily, nebudou dodržována. Lákadlo nízkých úroků, které euro přineslo, bylo prostě příliš velké.“⁷

Další stanovisko, které Maastrichtská smlouva předkládá je, že za dluhy jedné země není zodpovědná žádná jiná země. Hans-Werner Sinn dodává, že tato klauzule o žádné pomoci v nouzi, tedy klauzule „No Bailout“, byla a je zásadní a rozhodující stavební ideou eura. I přes toto základní ustanovení prý podcenil možnost, že se přijme zodpovědnost za dluhy jiných zemí a aktéři na finančních trzích budou považovat investice do zemí jižní Evropy za bezpečné, protože se v případě pochybností rozjedou evropské záchranné akce. Neexistují totiž žádné instituce, které by dodržování Maastrichtské smlouvy vynucovali.⁸ Řeckem se budu ještě dále zabývat, ale toto nekonečné půjčování a následná neschopnost splácet je klíčovou příčinou jeho bankrotu (i když se slovo bankrot prý nesmí používat).

A tak se ptám: Na co tedy tuto smlouvu vůbec máme? A když ostatní státy smlouvu bezstarostně porušují, proč bychom my museli slib dodržet a do eurozóny vstoupit?

⁷ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 25.

⁸ Tamtéž, str. 20.

2. Současná ekonomická situace

Máme už krizi za sebou? Politici i média to tak prezentují, aby nás uklidnili. Většina lidí ale nevidí, že trhy se zklidnily jen proto, že oni jako daňoví poplatníci a penzisté vykoupili dluhy jižních zemí eurozóny novými úvěry, a později budou muset tak jako tak vyrovnat účet. Nežijeme v žádné zaslíbené zemi. *„Všechno na tomto světě je vzácné. Zdroje, které někomu patří, nemůže mít současně někdo jiný. Tato vzácnost a rivalita ve spotřebě zdrojů se musí odrážet ve vzácnosti peněz. Politika záchrany tento princip porušuje; jakoby peníze rostly na stromech. Ve skutečnosti používáme peníze, které patří budoucím generacím – to je obvyklé pohodlné východisko politiků, když jde o rozepře v přerozdělování.“*⁹

A tak se zadlužujeme, abychom poskytli zemím zasaženým krizí extrémně dlouhé a málo úročené úvěry. A co to v praxi znamená? Zadlužujeme se na další generace, protože hodnota těchto úvěrů mizí v důsledku inflace rychleji než hodnota dluhů zanechaných našim dětem, na které jsme si půjčili za obvyklých tržních podmínek, na rozdíl od podmínek, za kterých jsme poskytli úvěry z veřejných peněz zemím v krizi.¹⁰

V průběhu hospodářské krize minulých let tyto problémy vyšly najevo. Objevily se i názory, že krize může znamenat konec eurozóny (alespoň v její současné podobě). Projevilo se to, že těsná měnová integrace nemůže fungovat, aniž by došlo k vyrovnání ekonomik členských států a také sjednocení jejich hospodářského cyklu.

V čem tedy tato krize spočívá? Není odstraněna základní příčina: tedy přílišná heterogenita členských zemí, pro které není racionální mít společnou měnovou politiku a společný kurz měny.

2.1 Optimální měnová oblast (Optimum Currency Area)

Náš vstup do eurozóny je od počátku považován za velmi diskutabilní záležitost, a to především z hlediska teorie optimálních měnových zón.

⁹ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 100.

¹⁰ Tamtéž str. 101

*„Tato teorie zkoumá podmínky, jejichž splnění umožňuje skupině dvou či více zemí vzdát se svých národních měn a ustavit měnovou unii. Za zakladatele této teorie je považován kanadský ekonom Robert Mundell, který za svou celoživotní práci získal v roce 1999 Nobelovu cenu za ekonomii.“*¹¹

Teorie OCA (optimální měnová oblast) posuzuje měnový kurz jako důležitý prostředek hospodářské politiky umožňující adaptaci národní ekonomiky na asymetrický šok. Proto se zabývá zkoumáním alternativních mechanismů, které mohou nahradit výpadek kurzového nástroje poté, co se ekonomika stane členem měnové unie. V této spojitosti se hovoří o testech či příznacích optimální měnové oblasti, podle míry jejich naplnění lze usuzovat příhodnost začlenění národní ekonomiky do integračního uskupení fungujícího s jednou měnou a jednou měnovou politikou.

Peter Kenen obohatil teorii OCA poznatkem, že do měnové unie by měly přistupovat země s podobnou a dobře diverzifikovanou výrobní základnou. *„Podle R. McKinnona se optimalita měnové oblasti zvyšuje s rostoucí obchodní otevřeností členů měnové unie. Z dalších testů OCA lze jmenovat cyklickou sladěnost, pružnost cen a mezd, pružnost trhu práce, udržitelnost veřejných financí, homogenitu preferencí, solidaritu členů měnové unie aj.“*¹²

Autor tímto říká, že aby země mohly používat společnou měnovou politiku, měly by mít vzájemně synchronizovaný hospodářský cyklus, a také shodně reagovat na vnější ekonomické otřesy, kterým mohou být vystaveny – anebo musí mít velmi pružný pracovní trh, který nedostatek sladěnosti vykompenzuje.¹³ Zatímco státy USA považuje za vhodnou měnovou oblast, státy evropské unie mají různorodější charakter.

„Pozdější vývoj teorie OCA do sebe zakomponoval i tzv. hypotézu endogenity. Uvedený přístup argumentuje, že samotné členství v měnové unii urychluje vytváření atributů optimální měnové oblasti. Z toho pak logicky vyplývá, že měnovou unii mohou

¹¹ Ministerstvo financí. *Výkladový slovníček* [online]. 2013 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/o-2343>

¹² Tamtéž.

¹³ JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 46–47.

zakládat i země s nedostatečně vyvinutými příznaky OCA, za kterou bývá mnohdy považována eurozóna. “¹⁴

NAFTA¹⁵ funguje na americkém kontinentě možná stejně úspěšně nebo dokonce úspěšněji než jednotný vnitřní trh v rámci EU – a to bez společné měny. Podle Martina Feldsteina, profesora z Harvardské univerzity v USA, je EMU (Evropská měnová unie) pouze završením politických snah o centralizaci rozhodování bez racionálního opodstatnění.¹⁶

Bariéra pro přijetí eura, spočívající v naší ekonomické úrovni, ale pořád zůstává. Konvergence ekonomických úrovní by měla probíhat před zavedením jednotné měny. Nechceme přece dopadnout jako Řecko.

2.2 Krize v Řecku

Dle mého názoru, neměla eurozóna Řecku dovolit opustit svou původní měnu. Čísla jasně a dlouhodobě naznačovaly, že je Řecko nadprůměrně zadluženou zemí, oproti dalším státům eurozóny, a není ekonomicky připraveno přejít na euro. Bylo velkou chybou zavést euro i pro vysoce zadlužené země jižní Evropy.

2.2.1 Příčiny krize

Jako největší příčinu krize v Řecku spatřuje Hans-Werner Sinn Evropskou unii a její zaslepenou touhu po jednotné měnové politice a také nerespektování úrovní vyspělosti států eurozóny. Ve své knize *V pasti eura* uvádí, že bylo chybou spoléhat, že zákaz pomoci uvedený v Maastrichtské smlouvě bude brán vážně. Kdyby se totiž investoři tímto zákazem řídili, potom by hned od začátku počítali s tím, že u investic v zemích jižní Evropy a v Irsku na sebe berou riziko ztráty, a požadovali by vysokou úrokovou přírážku. To by tyto země odradilo od nadměrného zadlužování, které vedlo k inflačním bublinám, jež je následně zbavily konkurenceschopnosti. Systém byl ale

¹⁴ Ministerstvo financí. *Výkladový slovníček* [online]. 2013 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/o-2343>

¹⁵ NAFTA je obchodní dohoda spojující Kanadu, Spojené státy americké a Mexiko se snahou omezit obchodní a celní bariéry a liberalizovat obchod.

¹⁶ HUZUCHA, D. *Je EMU optimální měnovou oblastí?* [online]. 2005 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/Articles/384-je-emu-optimalni-menovou-oblasti-.aspx>

nastaven tak, že vedl k bezstarostnosti investorů na kapitálových trzích, a úspory ze zemí severní Evropy tak mohly směřovat do zemí zaostávajícího jihu. Investoři se zkrátka přestali obávat, že by o svoje peníze mohli přijít, proto do jižních zemí a Irska proudily levné úvěry. Zároveň dodává, a já s ním souhlasím, že je přece logické, aby státní bankroty způsobovaly ztráty jejich věřitelům, a nikoliv újmy daňovým poplatníkům, kteří stojí v pozadí za ECB a jejími fiskálními záchrannými opatřeními.¹⁷

Absurdní je také fakt, že v rámci pravidel Eurosystemu si každá země může vytisknout tolik nových peněz, kolik chce, a splácet jimi své zahraniční peněžní závazky. Tvorba peněz totiž není vázána na velikost země. V Řecku ne hospodárnou politikou došlo k obrovské inflaci.

Maastrichtská smlouva byla během setkání ministrů financí 9. až 10. května 2010 na nátlaky ECB, MMF¹⁸ a v neposlední řadě amerického prezidenta Baracka Obamy odložena politickým rozhodnutím na druhou kolej. Bylo tím rozhodnuto zachránit věřitele Řecka prostřednictvím státních úvěrů.¹⁹

*„Když se na počátku roku 2010 rozběhla diskuze o záchraně Řecka, začal jsem si dělat velké starosti. Společně s ostatními kolegy jsem tehdy varoval politiky před Bailoutem, tedy před převzetím řeckých dluhů státy eurozóny. Zastávali jsme názor, že by bylo lepší, kdyby se věřitelé Řecka vzdali části svých pohledávek. K tomu ale nedošlo. Řecko podle současných (leden 2014) dostupných údajů obdrželo od států eurozóny dosud 213 mld. eur fiskálních záchranných úvěrů – dodatečně k pomoci, kterou dostali prostřednictvím Eurosystemu. Celková suma úvěrů z veřejných peněz činila asi 290 mld. eur.“*²⁰ Pro srovnání se jedná přibližně o stejnou sumu jako je rozpočet ČR na tři roky.

Podle Sinna tyto ohromné úvěry stejně nikdy nejdou splatit. K tomu ještě dodává, že nebyl proti pomoci jako takové, ale proti založení automatu pro nárok na pomoc. *„Jednorázová pomoc v podobě darů by byla pro mír v Evropě mnohem prospěšnější než automatické přerozdělovací mechanismy; ty totiž vyvolaly na straně zachraňovaných*

¹⁷ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 21.

¹⁸ Mezinárodní měnový fond si klade za cíl usnadňovat mezinárodní měnovou spolupráci, podporovat stabilitu směnných kurzů a prostřednictvím půjček podporovat státy, jež zažívají hospodářské potíže.

¹⁹ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 52.

²⁰ Tamtéž, str. 50.

protesty, když zachránci chtěli již rozjetou mašinérii zbrzdit, protože dostali strach z její nákladnosti.“ Řešením by prý bylo darování skromnější sumy na základě svobodného rozhodnutí. Proti zvolenému způsobu záchrany vystupoval na základě těchto tří důvodů. Prvním z nich je klauzule o nepřípustnosti Bailoutu v Maastrichtské smlouvě. Už zmíněný článek 125 *Smlouvy o Evropské unii* jednoznačně říká, že členský stát neručí za závazky jiného členského státu a nemá povinnosti je uhradit. Někteří soudci tvrdí, že dokonce nesmí! Druhým důvodem je, že převzetí záruky vytváří precedens, o němž lze předpokládat, že se bude opakovat také v případě jiných zemí. Zatřetí, záchranné programy ve skutečnosti posloužily obyvatelstvu postižených zemí méně než tuzemským a zahraničním věřitelům, jejichž pohledávky byly z peněz určených na záchranu vypořádány. Ručení věřitele je základním principem tržní ekonomiky. Kdo se rozhodne půjčit své peníze, musí nést případnou ztrátu, když dlužník není schopný splácet.²¹ Jistě všichni uznáte, že není logické a spravedlivé, když daňoví poplatníci a lidé důchodového věku v jiných zemích tyto cizí úvěry platí. Splácení těchto dluhů bank přece není záležitostí daňových poplatníků.

Aby toho nebylo málo, uvádí Sinn chybu, že státní dluhopisy všech členských zemí EU byly deklarovány jako absolutně bezpečné. Banky nemusely držet žádný vlastní kapitál jako pojistku, když tyto cenné papíry nakupovaly. Takže své bilance postavily na vodě. Prostřednictvím systému regulace byly řecké a německé státní dluhopisy od počátku deklarovány jako stejně bezpečné s cílem podporovat příliv kapitálu do Řecka. Pak se nemůžeme divit, že banky v severních zemích vzápětí naplnily své bilance cennými papíry států jižní Evropy, které byly před vyhlášením eura považovány za bezproblémové, aby získaly jen o několik desetin procentního bodu více na úrocích. U pojišťoven to ostatně bylo podobné, protože jim systém regulace umožňoval investovat do státních cenných papírů jakékoliv země EU, aniž by vůči nim musely disponovat jistým vlastním jměním. To přineslo dramatické rozšíření hospodářské aktivity, která snížila nezaměstnanost a zvýšila mzdy rychleji než produktivitu práce. To zapříčinilo inflaci, jež tyto země zbavila konkurenceschopnosti. Došlo k oslabení vývozu a stále více se importovalo. Vznikly tak enormní deficity běžného účtu platební bilance, které musely být financovány dalšími a dalšími úvěry ze zahraničí.²²

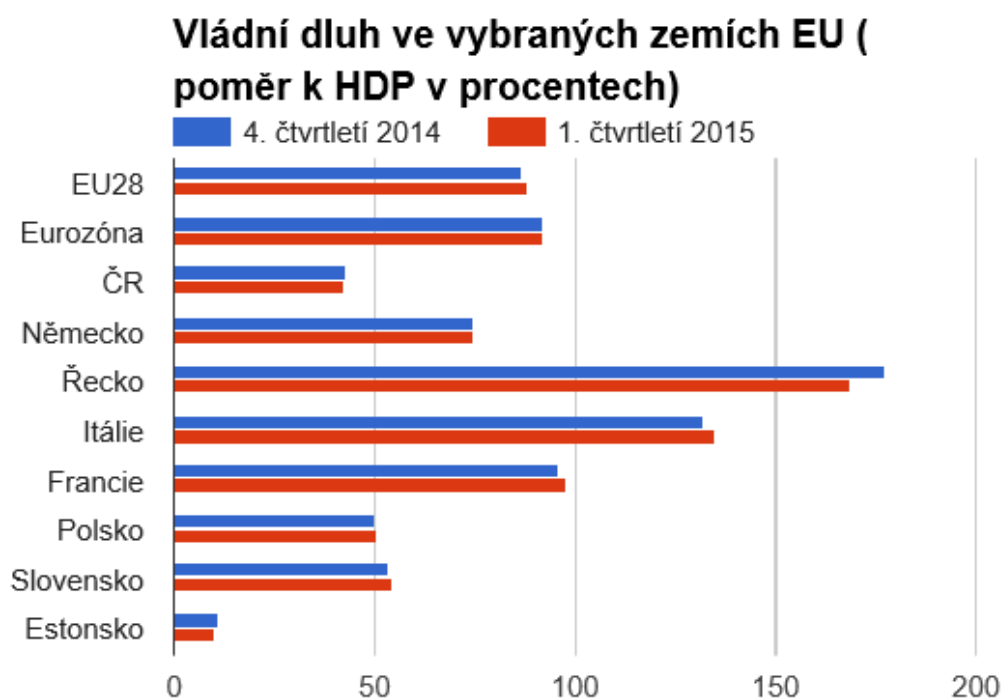
²¹ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 51–52.

²² Tamtéž, str. 22–23.

Otevřený bankrot člena eurozóny ovšem evropští politici nehodlali připustit. Nastává tak věčný koloběh. „*ECB vysekává z problémů soukromé investory a následně státy eurozóny vysekávají z problémů ECB.*“²³

2.2.2 Zadluženost

Stav zadluženosti států Evropské unie můžete vidět v následujícím grafu. Na první pohled vidíme obrovské rozdíly. Česká republika si momentálně stojí poměrně dobře na sedmé pozici nejméně zadlužených států. Že by to bylo vlastní měnovou politikou?

Obr. 2: Procentuální výše zadlužení vybraných zemí Evropské unie za dvě čtvrtletí vzhledem k HDP.²⁴

²³ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 44.

²⁴ Hospodářské noviny. *Česko je sedmou nejméně zadluženou zemí EU* [online]. 2015 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-64364410-cesko-je-sedmou-nejmene-zadluzenou-zemi-eu-o-snizeni-dluhu-se-ale-moc-nepricinilo>. Zdroj: Eurostat

V rámci celé EU dluh za čtvrtletí stoupl z necelých 87 % na 88,2 %. V zemích platících eurem stoupl z 92 % na 92,9 %. Nejvíce zadluženou zemí je Řecko (168,8 procenta HDP). Jeho zadlužení se ale snížilo. Mezi další nejvíce zadlužené země s více než 100 procenty HDP patří Itálie. Nejnižší zadlužení má Estonsko, asi 9,8 % HDP. Celkový vládní dluh Česka klesl v prvním čtvrtletí na 42,4 % HDP ze 42,6 % na konci roku 2014. Přitom, jak jsem již uvedla, Maastrichtská kritéria požadují vládní dluh pod 60 % HDP.

2.2.3 „Jak z toho ven?“

Člověk by si myslel, že se dokážeme z minulosti poučit. Přitom děláme pořád tu stejnou chybu: poskytujeme jeden úvěr za druhým, abychom novým úvěrem mohli zaplatit úvěry staré. To ale nefunguje! Připomíná vám to Krach na Newyorské burze z roku 1929, neschopnost dluhy splácet? Politici se obávají o svůj post, a tak obvykle udělají to, co je nutné až ve chvíli, kdy je třeba odvrátit bezprostředně hrozící katastrofu. Myslí na svoji šanci na znovuzvolení v příštích volbách a jsou závislí na rozpoložení obyvatelstva a médií. Vždy ve snaze zajistit klid a politická opatření odsouvají do doby po konci mandátu. Smysluplná opatření působí většinou až v delším časovém horizontu, zatímco krátkodobě přinášejí náklady a nevýhody, což pro nositele politických rozhodnutí značí ztrátu popularity. Vzhledem k délce volebního období politici často nedokáží provést bolestné reformy. Uskutečňují je pouze výjimečně, když už je jasné, že to vážně jinak nejde.

Hanz Werner Sinn představuje model tzv. „dýchajícího eura“. Spočívá v tom, že země zasažená krizí má právo se z eurozóny vymanit a následně poté co nová, devalvovaná měna znovu najde ztracenou rovnováhu, může do eurozóny opět vstoupit. Možnost návratu by rozhodně měla existovat. Vystoupení z eurozóny znamená, že všechny mzdové kontrakty, všechny cenovky, veškeré nájemné a všechny eurové částky v kontraktech s domácími bankami a jinými věřiteli se přepíšou na domácí měnu. Konkrétně v kauze Řecka by se eurové značení nahradilo značením v drachmách a kurz drachmy vůči zahraničním měnám by se určil na příslušných trzích. Nájemcům

a dlužníkům může být lhostejné, k jakému znehodnocení drachmy dojde. Jejich dluhy a jejich příjmy budou znehodnoceny totožnou měrou.“²⁵

Vystoupení z eurozóny nesmíme považovat za konec světa. Poslední vývoj na Islandu výhodnost takové radikální kúry potvrzuje. Tam šly banky do konkursu a věřitelé museli akceptovat částečné prominutí dluhů. Mimo to islandská měna vůči dolaru devalvovala o plných padesát procent. Díky těmto opatřením se po státním bankrotu podařilo dosáhnout obratu zhruba za dva roky. Zatímco jižní země eurozóny čelí dlouhodobému hospodářskému poklesu, islandská ekonomika opět relativně vysokým tempem roste. *„Rychlý a odvážný, i když velmi bolestivý řez odstraňující příčiny nemoci je lepší než dlouhodobé churavění, na které jsou ordinovány léky pouze zmírňující symptomy bez naděje na uzdravení.“*²⁶

Řecko má dnes nezaměstnanost, která je dvojnásobná oproti stavu v květnu 2010, kdy se rozmýšlelo o jeho vyloučení z eurozóny a kdy německá vláda byla jen krůček od souhlasu s řeckým vystoupením namísto porušení Maastrichtské smlouvy.²⁷ Znovu ale upozorňuji na důležitost poskytnout možnost návratu. Avšak souhlasím s tvrzením, že Řecko by si o odchodu mělo rozhodnout samo!

2.3 Češi euro nechtějí

Podle rozhovoru s národním koordinátorem zavedení eura Oldřichem Dědkem publikovaného dne 8. 1. 2015 ministerstvem financí je proti zavedení eura asi 70 % obyvatel. Naopak podpora zavedení společné měny se pohybuje kolem 20 %. Dokonce poukazuje na větší nespokojenost lidí s celkovým členstvím v EU. Vnímání těchto výhod totiž ochabuje.²⁸

²⁵ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 122–123.

²⁶ Tamtéž, str. 131.

²⁷ Tamtéž, str. 131.

²⁸ ŽIŽKA, Jan. Rozhovor s národním koordinátorem zavedení eura. Lidové noviny. 2015. ISSN 0862-5921. [cit. 2016-11-17]. Dostupné: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2015/rozhovor-s-narodnim-koordinatorem-zavede-20161>

*Naši občané dnes vyjadřují jen minimální podporu vstupu České Republiky do eurozóny. Vnímají, že v eurozóně došlo k něčemu, co se dá nazvat změnou pravidel v průběhu hry. Byla opuštěna zásada, že každá země je odpovědná za své dluhy a ostatní členové nejsou nijak zavázáni k fiskální pomoci. Dochází k vytloukání klínu klínem – zachránci si sami musejí vypůjčovat. (...) Předluženost jedné země donutí všechny ostatní ještě více se zadlužit a výsledkem může být oslabení důvěryhodnosti eura. Důvěryhodnost ztrácí také Evropská centrální banka, která se dala dotlačit k příslibu kupovat vládní dluhopisy nejzadluženějších zemí.*²⁹

²⁹ JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 99.

3. Negativní dopady na zavedení eura v ČR

V následující kapitole chci uvést negativní dopady, které by nás v rámci společné měnové unie postihly. Jednotlivé subkapitoly jsou vlastně kritické otázky, kde se snažím vysvětlit nepříznivé skutečnosti a tyto otázky objasnit.

3.1 Ztráta samostatné měnové politiky. Chceme, aby Brusel diktoval detaily naší rozpočtové politiky?

K lepší stabilitě našich bank – vůči jejich zahraničním „matkám“ – také velkou mírou přispěla existence naší samostatné měny, kdy jsme od zahraničí odděleni plovoucím měnovým kurzem a máme relativně nezávislou měnovou politiku.

Akceptace společné měnové politiky a ztráta flexibilního měnového kurzu by na českou ekonomiku měly výrazné negativní odezvy. Kurz měny je nejvýznamnějším cenovým signálem, kterým ekonomika disponuje, a je zároveň jejím zcela zásadním přizpůsobovacím mechanismem. (...) Rezignace na vlastní měnovou politiku by znamenala, že úrokové sazby by nám byly stanovovány ne podle našich potřeb, ale podle jakýchsi zprůměrovaných propočtů, podle hesla, že: „jedna velikost padne všem“.³⁰

Asi každý má ještě v živé paměti událost z prosince 2013, kdy ČNB v obavách z deflace cíleně devizovými intervencemi oslabila českou korunu. Tento krok vyvolal v odborné veřejnosti silné kontroverze. Já si ani po časovém odstupu netroufám soudit, zda to bylo dobré či špatné rozhodnutí. Nicméně to teď není účelem výzkumu. Důležité je vědomí, že banka se může rozhodnout jako nezávislý subjekt, a nepodléhá z hlediska společné měnové politiky pokynům ECB. Právě v různorodém hospodářském cyklu je tato výsada velmi zásadní.

³⁰ JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 99.

3.2 Povinnost podílet se na záchranných mechanismech. Chceme přispívat na dluhy jiných zemí a sami si tím zvyšovat zadluženost?

Nejdůležitější pravidlo, které bylo „hozeno do koše“, byla zásada, že žádná členská země eurozóny nebude platit dluhy jiného člena, nebo za ně ručit. Když země permanentně dostává peníze z jiných zemí, tak přirozeně nebude chtít tento stav sama a dobrovolně změnit. V těchto poskytovaných záchranných mechanismech udělala ECB zásadní chybu.

*„Připusťme, že ostatní země eurozóny by snad mohly Řecko zvládnout. Ale co se stane, když bude takové chování nakažlivé a Portugalsko, Španělsko a nakonec i Itálie budou požadovat, aby se s nimi jednalo podobně? S ohledem na to, že 40 % obyvatel eurozóny žije v zemích zasažených krizí, by bylo zatížení pro zbývajících 60 % rozhodně příliš vysoké.“*³¹

Německo spolu s Nizozemím a Lucemburskem, nedobrovolně a velmi levně (za hlavní refinanční sazbu ECB) financují problémové Řecko, Španělsko, Portugalsko, Itálii a Irsko. Centrální banky problémových zemí si tímto způsobem mohou půjčovat prakticky bez limitu a také peníze, které do systému dodává Evropská centrální banka, se přelévají ze severu na jih. Riziko nesou severní věřitelské země. Eurozóna tento problém „hrne před sebou“ v naději, že v budoucnu se systém podaří nějak znovu vyrovnat.³²

Dnes nově platí, že po vstupu do eurozóny bychom museli přispívat do evropských „záchranných“ fondů, což by minimálně znamenalo uhradit 1 miliardu eur (zhruba 27 miliard korun) ihned a dalších 9 miliard eur (přibližně 243 miliard korun) přislíbit ve formě záruk. Navíc se i zavázat, že v případě potřeby své vklady ještě navýšíme, o čemž bychom už nerozhodovali my, ale „nezávislý odborný orgán“ k tomu zřízený.³³

Dneska jsou na hraně bankrotu Illinois a Kalifornie, ale nikoho v USA nenapadne, aby navrhl program kolektivní záchrany těchto států. A je tomu tak přesto, že oba

³¹ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 132.

³² JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 87.

³³ Tamtéž, str. 99.

tyto státy jsou na rozdíl od evropských států zasažených krizí součástí společné federace.³⁴

Jakým právem můžeme žádat Estonce a Slovinci, aby spolufinancovali záchranné balíčky mnohem bohatších Řeků? Stejně tak bychom se i my dostali do tohoto bludného kruhu půjčování a oddalování termínů splatnosti. Přitom podle mě, všem musí být jasné, že Řecko nikdy tyto dluhy není schopno splatit. Ale neznamená to, že by se nemělo evropským sousedům pomáhat, když mají potíže! Jde o princip.

3.3 Bezprostřední růst cenové hladiny, vnímaná inflace. Chceme, být za každou cenu dalším nesourodým prvkem v už tak heterogenní skupině?

„Po měnové integraci bohatších a chudších zemí hrozí v chudších zemích rychlá mzdová nákaza, která je provázena vzednutím inflace, ztrátou konkurenceschopnosti, nárůstem nezaměstnanosti, růstem nároků na výlohy státního rozpočtu a bobtnáním vládního dluhu.“³⁵

To má za důsledek masivní migraci lidí ze zemí s nižšími mzdami do bohatších zemí s vyšší životní úrovní. Anebo opakované půjčování finančních prostředků méně vyspělým zemím a jejich stále větší zadlužování, jaké můžeme pozorovat nejen u Řecka.

Při naší dosud podprůměrné ekonomické úrovni i cenové hladině by transformace měny nevyhnutelně vyvolala nadprůměrnou inflaci a postupnou ztrátu konkurenceschopnosti. Troufám si tvrdit, že by nás to připoutalo k „jižní“ sekci eurozóny. Heterogenita eurozóny by se naším vstupem nezmenšila, nýbrž naopak prohloubila, a dopadaly by na nás bezprostředně veškeré další krize, kterým bude tento umělý útvar v následujících letech vystaven.

Stanislava Janáčková ve své knize *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro* uvádí že: „Cílem vrcholných evropských politiků je evropský super-

³⁴ SINN, Hans-Werner. V pasti eura. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 98.

³⁵ JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 49.

*stát, politická unie, ve které by se zcela rozplynuly všechny národní, kulturní a ekonomické rozdíly členských zemí. Tomu je obětována hospodářská prosperita, protože ta musí být založena na konkurenci různých řešení, na svobodném hledání nových lepších cest. V zájmu budování politické unie je také za každou cenu udržována při životě eurozóna, pro kterou přináší obyvatelstvo jižních, ale i severních zemí zbytečně velké oběti. Každá krize se využívána jen k ještě většímu utužení vše svazující a umrtvující unifikace.“*³⁶

3.4 Administrativní náklady – informační systémy, ceníky, daňové systémy, bankovní náklady. Kolik nás to bude stát?

Administrativní a technické náklady přechodu na euro budou znamenat okamžité jednorázové náklady pro českou ekonomiku a budou vyloženy v závislosti na typu subjektu v období počínajícím dva až tři roky před zavedením eura a končícím přibližně rok po jeho zavedení. Pro podnikatele jsou tyto výdaje přechodu na euro vyčísleny na 0,86 % HDP. Jedná se o hrubou kalkulaci nákladů na základě odhadů uvedených v jiných studiích zabývajících se vyčíslením nákladů na zavedení eura v dalších státech EU.³⁷

³⁶ JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnútit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 96.

³⁷ LACINA, L. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR* [online]. 2007 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/850studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf

4. Spojené státy evropské?

Spojené státy evropské, pokud by někdy měly vzniknout, nesmí existovat jako unie, která ručí za členské státy. Dokonce musí platit princip vlastní zodpovědnosti, jak je tomu ve většině federací ve světě, které se právem nazývají „spolkový stát“ nebo „federace“.³⁸

Euro by nás mělo sjednotit. Proč mám ale pocit, že momentálně spíše rozděluje? Na bohaté a chudé, na západ a východ, na dlužníky a věřitele. Východoevropské země nechtějí k současnému euru přistoupit dříve, než se vyřeší vnitřní pnutí v eurozóně. Před vstupem do společné měnové unie je potřeba, abychom dokázali naše ekonomiky dostatečně sblížit. Ať už z hlediska vyspělosti, hospodářského cyklu nebo z hlediska zdravé sounáležitosti.

Po překonání současné krize prostřednictvím částečného oddlužení a vystoupení z eurozóny se musejí pravidla fungování celého Eurosystému radikálně změnit. Co se týče ECB, lze podle Hans-Wernera Sinna shrnout konkrétní požadavky shrnout do tří bodů:

- První je změnit hlasovací pravidla. Mimořádně důležité je přerozdělit hlasovací práva v Radě ECB podle velikosti země. Nemá být možné, aby v instituci, která rozhoduje o obrovských úvěrových programech a potud disponuje s daňovými prostředky solidních zemí, platil princip: každá země má jeden hlas. Naopak hlasy zemí se musí vážit podle počtu obyvatel, podle jejich HDP nebo podle výše jejich ručení.
- Druhý je neprovozovat žádné skryté financování státu. Zásadní reformní požadavek vůči Eurosystému je, že ECB nesmí nakupovat žádné dluhopisy vydané státy a nesmí ani takové nákupy oznámit, protože to tlačí finanční náklady dlužníků uměle dolů a podněcuje země k dalšímu zadlužování. Nadměrnému zadlužování vyvolávajícímu inflaci, která zbavuje státy jejich konkurenceschopnosti a vede k masové nezaměstnanosti, se lze vyhnout, jen když znovu připustíme, aby kapitálové trhy působily jako kontrolní instance proti excesivnímu zadlužování. To je však možné jen tehdy,

³⁸ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 158

když nesou důsledky svých chybných alokačních rozhodnutí samotní investoři.

- Třetí je ztížení přístupu k národním rotačkám peněz. Euro může být stabilní, jen když se země musejí zadlužovat ve měně, kterou samy nemohou tisknout. Nemůže být stabilní, když klub dlužníků má plnou a neomezenou moc nad tiskem peněz.³⁹

Díky programu Erasmus a jiným školním výměnám a pobytům jsem mohla poznat skvělé kamarády z cizích zemí. Globalizace nám umožňuje jednoduše cestovat a jezdit se navštěvovat. Dobré vztahy se sousedy, mír a možnost přeshraniční spolupráce jsou vymoženosti, kterých si nesmírně vážím. A vždycky tomu u nás tak nebylo! Sjednocená Evropa je cílem, za který má smysl bojovat. Musíme ale zamezit věčným sporům mezi evropskými národy. Takové spory určitě vzniknou, když se mezi nimi vytvoří dlužnické vztahy.

„Nedovolme proto, aby skvělý projekt hospodářského propojení Evropy společným trhem byl znehodnocen úsilím o nadvládu státu nad trhem a nadvládu politiky nad ekonomikou.“⁴⁰

³⁹ SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 138–142

⁴⁰ JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 94

Praktická část

5. Rozhovor s Václavem Klausem

Rozhodla jsem se poslat e-mail do Institutu Václava Klause s dotazem, zda by mi byl bývalý pan prezident ochotný zodpovědět několik otázek. Dostalo se mi milé a kladné odezvy, za což ještě jednou moc děkuji. Sestavila jsem tedy následujících devět otázek, na které pan profesor odpovídá. Vážím si ho jako odborníka ekonoma, který jakožto bývalý prezident zná velmi dobře pozici České republiky. Publikoval několik odborných knížek a problematikou přijetí eura se zabývá dlouhodobě.

Jednotlivé subkapitoly tvoří mé otázky. Na jeho odpovědi ještě následně reaguji já svým komentářem.

5.1 Čím v současnosti prochází eurozóna? Co je příčinou tohoto stavu?

Václav Klaus (dále jen V. K.): Eurozóna prochází krizí, která je nevyhnutelným důsledkem systémové vratkosti evropského měnového uspořádání. Byť se na ni v posledním roce pozapomnělo, krize pokračuje, např. aktuální potíže německé Deutsche Bank jsou jejím dalším průvodním jevem.

Příčinou krize je vrozený defekt víceúrovňové ekonomické asymetričnosti a nesladěnosti jednotlivých členských zemí eurozóny na straně jedné a enormní snaha evropských politiků dospět za použití evropské měny k urychlenému politickému sjednocení kontinentu na straně druhé.

- Pan prezident mluví o současných problémech největší německé a čtvrté největší evropské banky Deutsche Bank. *„Na vině jsou skandály s manipulacemi se sazbami či praním špinavých peněz v Rusku, které reputaci banky zašlapaly do země. V posledním roce je to pak nedávný krok amerického ministerstva spravedlnosti, které chce po bance zaplatit 14 miliard dolarů za urovnání obvinění kolem prodeje hypotečních cenných pa-*

pírů před finanční krizí.“⁴¹ Tolik peněz ale prý banka nemá. Panují tedy obavy investorů z nedostatku kapitálu a jeho možného navyšování, což povede k ředění podílů investorů. Došlo zde k výraznému poklesu ceny akcií (za září a říjen 2016 o 20 %).

- V odpovědi na tuto otázku se zcela shodujeme. Zavádění společné měny nevede ke konvergenci členských ekonomik, jak se někteří zakladatelé domnívali. Ve skutečnosti se stal opak. Rozdíly mezi silnými a periferními ekonomikami se prohloubily. Stejná měnová politika nevyhovovala hospodářsky rozdílným členům měnového klubu.

5.2 Proč ČR ještě nepřistoupila ke společné měně? Co je pro nás největší překážkou?

V. K.: Protože pro takový krok u nás neexistuje politická podpora, politická shoda. Dávno pryč jsou časy, kdy někdejší premiér Paroubek vyhlášoval, že prosadí euro do dvou tří let. Mohl si to tehdy dovolit, protože pro velkou část občanů bylo euro jen symbolem příslušnosti ke klubu bohatých, k velkému západnímu světu. Málokdo si uvědomoval, že euro má své klady, ale také mnoho rizik a záporů. Dnes už ale každý ví, že s eurem jsou spojeny ohromné vynucené transfery, že země eurozóny ztratily zásadní nástroj suverénní politiky, že euro je křehké a zmítá se v krizích. V takové chvíli by bylo politickou sebevraždou chtít české veřejnosti vnutit euro silou. A to si všechny politické síly uvědomují. I ty, které by u nás rády euro viděly, jsou opatrné a nechtějí riskovat nevoli svých voličských skupin.

- Když se v roce 2013 hnutí ANO, v čele s Andrejem Babišem, stalo druhou nejsilnější stranou, bylo zavedení eura jednou z jeho priorit. Dnes když slyšíme Andreje Babiše vyjadřovat se k otázce přijetí eura, je mnohem opatrnější. Spíše říká, že přijetí eura není cílem současné vládní koalice

⁴¹ HORÁČEK, F. *Deutsche Bank je na kolenou* [online]. 2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/akcie-deutsche-bank-jsou-rekordne-nizko-fc4-/eko-zahranicni.aspx?c=A160930_125658_ekonomika_fih

nebo, že o přijetí eura by si lidé měli rozhodnout samy v referendu.⁴² Ke strategii přijetí eura se dříve klonila i vláda Bohuslava Sobotky, ale jak píše pan prezident výše, politici nechtějí dávat v sázku nepřízeň svých voličů. Proto od tohoto tématu prozatím odstupují. Sama jsem zvědavá, jak se situace bude dále vyvíjet.

5.3 ECB stále financuje enormně zadlužené Řecko. Jak bude tyto dluhy splácet? Souhlasíte s tímto postupem? Jak by měla podle Vás ECB jednat?

V. K.: Půjčky směřující Řecku jsou explicitní i neexplicitní. Nejde jen o nákup řeckého dluhu ze strany ECB, ale rovněž o explicitní půjčky ze záchranných balíčků, odpouštění dluhu, a rovněž významná část finanční pomoci směřuje skrze ECB a její platební systém TARGET⁴³. Přímým financováním vlád ze strany ECB došlo k porušení jednoho z nedůležitějších pravidel poválečné měnové politiky, ale i k porušení jednoho z klíčových pravidel eurozóny samotné – tedy zákazu platit dluh jiného člena eurozóny nebo za něj ručit.

Je evidentní, že Řecko své obrovské dluhy nikdy nesplatí a splatit nemůže. Řešení pro Řecko není další finanční pomoc. Řecko navzdory bezprecedentní pomoci je nadále země s největším poklesem HDP a nejvyšší mírou nezaměstnanosti mezi všemi zeměmi EU. Je třeba odstranit skutečnou příčinu problému – opustit eurozónu (přijetí eura bylo přijetím neadekvátních ekonomických parametrů – silný měnový kurs a příliš nízké úrokové sazby) a poté je možné vyjednat odpuštění značné části dluhu. Jiné řešení neexistuje. Vše ostatní je jen oddalování problému. Toto řešení ale nespočívá jen na ECB, ale dominantně na bruselských elitách.

⁴² Česká televize [online]. 2015 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1532640-babis-k-prijeti-eura-se-cesi-meli-vyjadrit-v-referendu>

⁴³ TARGET je eurový platební systém provozovaný centrálními bankami eurozóny. Slouží pro provádění měnové politiky, pro mezibankovní operace a vypořádání hotovostních částí obchodů s cennými papíry. Výhodou je jeho rychlost. K zúčtování plateb dochází během několika málo minut.

- Půjčky explicitní jsou půjčky viditelné, přímé. Jedná se tedy převážně o poskytnutí finančních prostředků z různých záchranných balíčků a odpouštění dluhů. Půjčky neexplicitní jsou půjčky neviditelné, nepřímé. V tom případě mluvíme o nákupech řeckých dluhopisů a půjčování peněz s velmi výhodným úrokem. Právě klauzule „No Bailout“ měla chránit eurozónu proti tzv. „černým pasažérům“. Její znění však státy porušily.
- Vystoupení Řecka z eurozóny považují za velmi razantní krok. Je potřeba, aby se vyřešili příčiny krize, aby se podobná situace znovu někde neopakovala. Nalévání dalších finančních prostředků do Řecké ekonomiky není řešení. Už tak svůj dluh s největší pravděpodobností nikdy nesplatí a doplácí na to daňoví poplatníci eurozóny. Řecko se musí postavit na vlastní nohy, přijmout zodpovědnost za hospodaření státu a snažit se být soběstačné a nezávislé na pomoci ostatních. Právě devalvací drachmy by se zlepšila konkurenceschopnost země. Výrobky dané země by byly ve srovnání se zahraničními produkty levnější, což by znamenalo, že se zvýší poptávka.

5.4 Je eurozóna sourodá oblast? Je možné, aby vznikly spojené státy evropské, kde bude jednotná měna euro?

V. K.: Není. Vůbec není. Rozdíly mezi Německem a kupříkladu Řeckem nebo Portugalskem jsou ohromné. Německu měna vůči marce poněkud podhodnocená vyhovuje, protože podporuje jeho export, pro většinu ostatních zemí je ale euro nadhodnoceno a ony (nebo spíše trhy) nemohou reagovat na pokles poptávky po svých výrobcích zlevněním, tedy devalvací, nebo prostě poklesem kursu. Ano, tyto rozdíly jsou řešitelné, pokud všechny členské země eurozóny připravíte o zbytky suverenity a donutíte je k finančním transferům, které by tyto rozdíly kompenzovaly. Transfery však neřeší podstatu těchto rozdílů, proto je spíše konzervují a tak musejí pokračovat vlastně donekonečna. A k tomu potřebujete centrální moc. Tedy vlastně něco jako ony spojené státy evropské. Jenže k tomu, aby takový útvar byl demokratický, musel by existovat evropský politický lid. Ten neexistuje a ani nevzniká. A proto zbývá jediná síla, schopná ta-

kový projekt protlačit a udržovat: násilný centralismus, byrokratická unifikace, konec demokracie.

- Měnová politika nemůže dlouhodobě fungovat, pokud nerespektuje ekonomické zákonitosti. Je to běh na dlouhou trať. Měli bychom postupovat postupně. Tedy nejprve se snažit sjednotit úrovně ekonomik, hospodářský cyklus a potom může následovat další integrace, ať už měnová nebo politická. Jednotný měnový systém obdobný dolaru můžeme mít teprve tehdy, až Evropa dospěje srovnatelné státnosti jako USA.
- V praxi, popisuje spojené státy evropské Hans-Werner Sinn takto: *„znamenaloby to vytvoření nové úrovně státu se skutečnou evropskou vládou, s podstatně vyšším rozpočtem a vlastními daněmi, která by byla kontrolována parlamentem s poměrným zastoupením všech zemí v Evropě. Jednalo by se o centrálu moci, která už nezná oddělené armády. K tomu by existoval dvoukomorový systém, jak to navrhoval Joschka Fisher⁴⁴, tj. parlament a senát. Hezká vize, která by mohla fungovat. Ale tento stát se musí také založit. A právě tady vidím klíčový problém. Nepovažuji za obhajitelné rozběhnout obrovské záchranné akce a systémy transferů, aniž by předtím byl všemi členskými státy podepsán jistý typ vzájemné pojistné dohody, která založí federální stát, sjednotí evropské armády a zbaví je národní kontroly.“*⁴⁵

5.5 Kdo by měl o našem vstupu do eurozóny rozhodnout? Dojde k tomu? Máte nějaký tip kdy?

V. K.: Podle platných zákonů budou o našem vstupu rozhodovat politici doma, ti evropští de facto nikoli, ti nás totiž do eurozóny rádi přijmou za všech okolností. Přímý souhlas veřejnosti v podobě referenda politici nepotřebují, ale zní-li vaše otázka „kdo by

⁴⁴ Joschka Fisher je bývalý německý vicepremiér a ministr zahraničí. Po dlouhá léta byl vedoucí postavou německé strany Zelených a nejpopulárnějším německým politikem.

⁴⁵ SINN, Hans-Werner. V pasti eura. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3. Str. 153.

měl“ rozhodnout, pak jsem přesvědčen o tom, že rozhodnutí o přijetí, či nepřijetí eura je natolik zásadní, že by si jej měla politická reprezentace nechat potvrdit či zamítnout občany přímo.

V současnosti nevidím na české politické scéně nikoho, kdo by se do projektu společné evropské měny nějak intenzivně „hrnul“. Netroufám si odhadovat, zda ke vstupu do eurozóny nakonec dojde, či nikoli, případně kdy se tak stane. Snad jen provokativně mohu dodat, že věřím, že projekt eura přestane existovat dřív, než se u nás stihne jakkoli rozhodnout o našem zapojení se do něj.

- Smlouvy nám na jednu stranu nestanovují žádný pevný časový limit, na druhou ale jsme se při vstupu do EU zavázali k podpoře společné měnové unie. Asi všichni se shodneme, že o této otázce bychom si měli rozhodnout my sami, občané. Švédsko je v podobné situaci jako my. Také vyjednanou výjimku nemá, a přesto se ve Švédsku eurem neplatí. Proběhlo zde referendum, kde se lidé vyjádřili proti zavedení eura. Švédsko své závazky zkrátka ignoruje.
- Zavedení eura obecně není špatné. Ale momentálně bych to nepovažovala za správnou volbu. Česká republika by měla do eurozóny vstoupit, až se vyřeší současné problémy a až všichni budou schopni dodržovat pravidla, která si jasně stanovíme. A to ještě nějakou dobu potrvá.

5.6 Čím si vysvětlujete, že je 70 % obyvatelstva proti zavedení eura? Zatímco pro se vyslovilo 20 % populace?

V. K.: Lidé už neberou euro jako symbol bezstarostného blahobytu, ale jako konkrétní hmatatelný projekt se svými důsledky, riziky, náklady. Lidé pozorují otřesy, kterými eurozóna a její přerozdělovací politika prochází. A jsou spokojeni s korunou, která je pro ně naopak symbolem nezávislosti, samostatnosti, národní hrdosti. A někteří i vědí, že dokud budeme mít korunu, má naše hospodářská politika k dispozici velmi

důležitý nástroj. A že pokud bychom o ni přišli, staneme se hříčkou v rukou cizích zájmových sil.

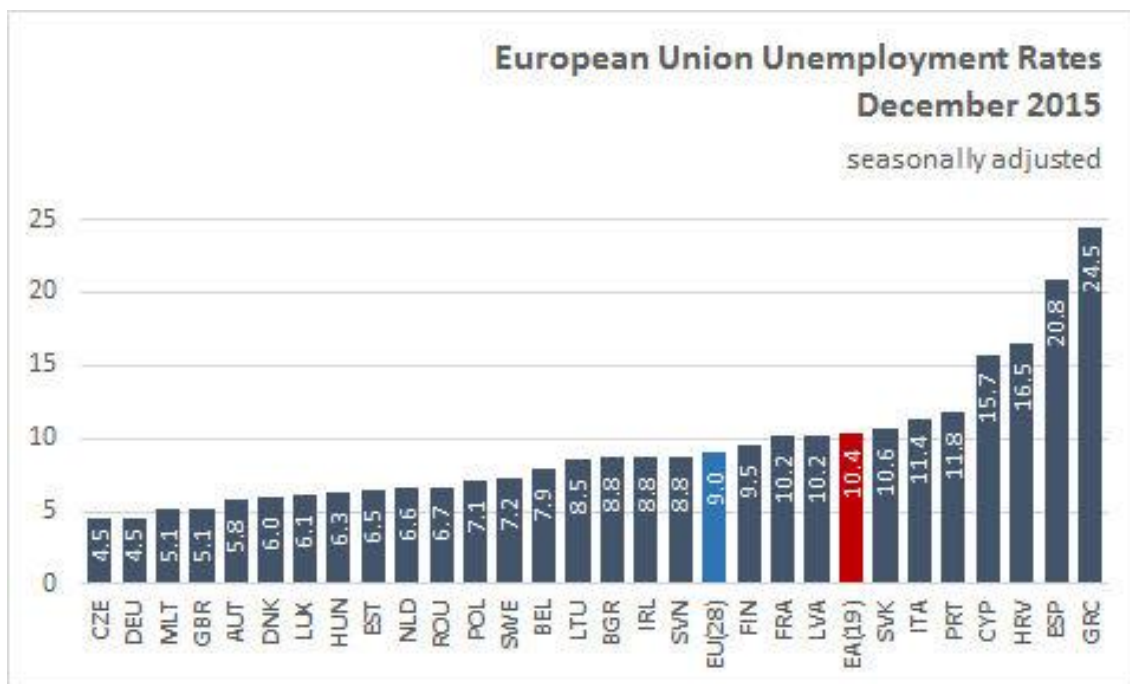
- Je to přesně tak. Poté, co lidé viděli, co se stalo po zavedení eura v Řecku, přestali mít o euro zájem. Už není bráno jako výsadní měna. Nikdo z nás přece nechce doplácet na dluhy ostatních států, které si většinou zavinily samy. Doba se zrychluje a Evropa se mění. Vzájemná propojenost je ale potřeba, pomáhá obchodu – exportu i importu. Zavedení společné měny má smysl, pouze pokud každý spolupracuje rád, protože z toho má nějaký prospěch.

5.7 Jaký by měl podle Vás vstup do eurozóny dopad na nezaměstnanost?

V. K.: Klíčový faktor efektivního fungování měnové oblasti je mobilita výrobních faktorů, zejména mobilita práce. Tato mobilita může v případě negativního šoku do ekonomiky nahradit variabilitu měnového kursu. Data ukazují, že naše mobilita práce do jiných členských zemí Unie je historicky velmi nízká, nízká je i uvnitř samotné ČR. K tomu se přidává řada rigidit a regulací, které na našem trhu práce přetrvávají. Právě situace, kdy by došlo k podobnému negativnímu šoku, jako tomu bylo v roce 2009, bych se obával. Příklad této krize dostatečně prokázal, že měnový kurs částečně dopad tohoto šoku absorboval a zmírnil jeho dopady do reálné ekonomiky – tedy do HDP i nezaměstnanosti.

- Touto oblastí jsem se v teoretické části nezabývala. Objevuje se mnoho argumentů, že právě zavedení eura povede k snížení nezaměstnanosti. Proto mě na to zajímal názor pana prezidenta. Česko se společně s Německem v současnosti řadí mezi země s nejnižší nezaměstnaností v celé EU. Bavíme se o hodnotě asi 4,1 %, zatímco Řecko a Španělsko vykazuje podíl ne-

zaměstnaných asi 20 %⁴⁶. V Řecku je nezaměstnaný každý čtvrtý občan. Volný pohyb osob je jednou ze základních svobod garantovaných Smlouvou o Evropské unii, je to obrovská výhoda. Přínos, ve snížení nezaměstnanosti po vstupu do Evropské unie, je pro mě tedy zřejmý, u vstupu do eurozóny ale bohužel ne.

Obr. 3 Srovnání míry nezaměstnanosti eurozóny, Evropské unie a jednotlivých států.⁴⁷

- V grafu nelze přehlédnout obrovské rozdíly mezi jednotlivými státy. EU má průměrnou nezaměstnanost v prosinci 2015 asi 9,0 %. Eurozóna v témže období vykazuje míru nezaměstnanosti 10,4 %.

⁴⁶ Eurostat. *Míra nezaměstnanosti* [online]. 2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1>

⁴⁷ Barbara Ruszel. *EU AND EURO AREA UNEMPLOYMENT RATE* [online]. 2015 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <https://www.novascotia.ca/finance/statistics/news.asp?id=11542>. Zdroj: Eurostat

5.8 Je o Vás známo, že jste euroskeptik. Co by se muselo změnit, abyste se stal příznivcem zavedení eura?

V. K.: Žádnou smysluplnou skupinu států nebo oblast, která by splňovala předpoklady optimální měnové oblasti a jíž by Česká republika měla být součástí a přesvědčila mne tak změnit názor na euro, nevidím. Ostatně takovou oblastí nebylo ani Československo, jehož politické rozdělení společná měnová unie přežila jen o šest týdnů a to byla vzájemná míra sounáležitosti a konvergence v řadě klíčových ekonomických parametrů, nekonečně vyšší než je tomu dnes například mezi Krétou a Severním Porýním-Vestfálskem.

- Zkusím na tuto otázku odpovědět sama sobě. Nejsem odpůrkyní společné měnové unie v Evropě, právě naopak, měli bychom o ni usilovat. Podmínkou je, že to musí být výhodné pro všechny zúčastněné strany. Každá země by měla mít právo do takové unie vstoupit, a taky z ní vystoupit. Nemožnost vystoupení nutí země v krizi se stále zadlužovat a vyspělé země hradit tyto dluhy. Tím v podstatě míním zavedení jasně daných pravidel, jak pro vstup do eurozóny, tak i pro jejich vystoupení. Až eurozóna přestane být „vězením“ a začne být „lukrativní záležitostí“, která povede k posílení vzájemných vztahů, budu si přát do takové unie vstoupit.

5.9 Co by měl být aktuální cíl České republiky? Kam by měla směřovat?

V. K.: Máte-li na mysli přijímání eura, pak jsem přesvědčen o tom, že Česká republika by měla mít svá vlastní kritéria, na základě kterých se bude schopna rozhodnout, zda do jakékoli měnové zóny vstupovat, či nikoli. Vždy říkávám, že nás nemají zajímat kritéria maastrichtská, že máme mít kritéria svá vlastní, českolipská nebo mladoboleslavská, která by nám umožnila říci, jestli přijetí eura něco přinese nám.

Máme se proto ptát zda:

- uspěla do dnešního dne společná evropská měna? Ne ve smyslu toho, zda přetrvává, ale zda členskými zeměmi ekonomicky prospěla?

- je konvergence české ekonomiky s ekonomikou eurozóny dostatečně vysoká, a to zejména z hlediska konvergence řady ekonomických parametrů, primárně parametrů cenových a mzdových?

- přejeme si, aby měnová unie před sebou tlačila (či dokonce urychlovala) další integrační procesy či nikoli?

- Nakonec nám (mi) Václav Klaus pokládá tři otázky:

- Neuspěla, spíše, rozdíly mezi státy ještě prohloubila. Chudé země nutí se zadlužovat a bohatým brání k většímu hospodářskému růstu.

- „Analýzy sladění české ekonomiky s eurozónou, které pravidelně provádí Česká národní banka, stále ukazují, že bychom se stali jen dalším heterogenním prvkem v již tak heterogenní měnové unii. Naše relativní ekonomická úroveň (HDP na hlavu v paritě kupní síly) od roku 2010 stagnuje na 75 % průměrné úrovně dnešních zemí eurozóny. Naše relativní cenová hladina dosahuje 71 % jejich průměrné úrovně.“⁴⁸ Co se týče cenové hladiny, Českou republiku řadíme na pozici šesté nejlevnější země EU. Po vstupu do eurozóny by kurz měny byl nevratně zafixován, takže nárůst naší relativní cenové hladiny by v naší ekonomice způsobil nadprůměrnou inflaci. Bylo by pak velkou výzvou dosahovat tak rychlého růstu produktivity, abychom kvůli nadprůměrné inflaci neztratili v rámci eurozóny konkurenceschopnost.

- Podle mého názoru bychom o tuto měnovou integraci měli usilovat, ne však násilně. Politika nemůže zvítězit nad ekonomikou, to vidíme v případě Řecka. Je potřeba, abychom chtěli vzájemně spolupracovat ku prospěchu všech a pravidla, na kterých se domluvíme dodržovat. Potom

⁴⁸ JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 98.

má euro budoucnost. K zavedení by neměl nikdo nikoho nutit, protože potom tato myšlenka lepší vzájemné spolupráce ztrácí smysl.

6. Závěr

Snad se mi v této práci podařilo čtenářům srozumitelně předat informace o negativních dopadech zavedení eura v České republice. Dosavadní vývoj eurozóny neprokázal, že by euro přineslo zúčastněným zemím rychlejší růst a větší hospodářskou prosperitu. V tomto směru se velká očekávání, která byla s eurem spojená, nenaplnila. Shora organizovaná harmonizace nedokázala nastartovat či nahradit přirozené vzájemné sladování ekonomik eurozóny – a také předpoklad o konvergenčním přínosu společné měny se nenaplnil. Nedošlo k dostatečné konvergenci temp růstu, ani inflace. Dosažení tzv. optimální měnové oblasti zatím zůstává v nedohlednu.

Česká republika by si měla zejména všímat toho, jak je v eurozóně postupně opouštěno jedno pravidlo za druhým. Z našeho hlediska jde o změnu pravidel v průběhu hry, změnu, na kterou nemáme žádný vliv. Útvar, do kterého jsme se v roce 2004 zavázali vstoupit, rozhodně není identický s eurozónou, tak jak funguje dnes. Eurozóna své původní závazky porušuje.

Základní problém eurozóny spočívá v její přílišné heterogenitě. Vstupem dalších zemí by se heterogenita eurozóny jen posílila. Je naprosto zřejmé, že Bulharsko netvoří optimální měnovou oblast s Lucemburskem. Na rozdíl od států v USA. Varianta udržení a rozšiřování eurozóny ať to stojí, co to stojí, je dle mého názoru špatná. Země jižního křídla ztrácí konkurenceschopnost a jsou velice zadlužené. Dopláčí na to daňový poplatníci států eurozóny.

*„Udržování eurozóny v jejím současném složení za každou cenu, zapadá do rámce dlouhodobého projektu evropských integračních ‚elit‘, které se po léta snaží zneužít každé krize k dalšímu utužení integrace. Jsou jim lhostejné náklady, které to s sebou nese. Evropští vůdci dnes vidí řešení v rychlejším postupu k fiskální a politické unii. Nehovoří však o tom, že nevyhnutelným nákladem umělého udržování eurozóny bude brzdění hospodářského růstu.“*⁴⁹ Čím déle se tato politika pokouší ignorovat ekonomické zákony, tím více za to zaplatí budoucí generace.

⁴⁹ JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnutit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4. Str. 88.

Řešení krize nespočívá v záchranných fondech, půjčování nebo tisku dalších peněz. Eurozóna by měla přestat být pro státy vězením. Je potřeba stanovit jasně daná pravidla pro vstup, tak pro odchod z eurozóny a tyto pravidla dodržovat.

Cílem této práce bylo prezentovat na fakt, že v současnosti nás koruna chrání a přijmout euro by z naší strany nevýhodné. Krize, kterou eurozóna prochází, český finanční trh nezasáhla, protože je od zahraničí oddělena měnovým kurzem. Důležité je, abychom se díky existenci vlastní měny co nejvíce vyhnuli vysokým nákladům ozdravných opatření. Lidé přestávají považovat přistoupení ke společné měnové unii za výhodné. Ano, oprávněně. Je potřeba, aby se eurozóna stala zase lukrativní záležitostí. Eurozónu je třeba reformovat, aby byla atraktivní pro státy východní a severní Evropy. A třeba také i pro Británii a Dánsko. Je důležité se z uplynulých událostí poučit a vytvářet eurozónu novou a silnou.

Z odpovědí Václava Klause můžeme vycítit jeho negativní postoj k eurozóně. Nemyslí si, že Evropská unie je vhodná oblast pro zavedení společné měny. Ano, v mnoha věcech s ním souhlasím. Je však důležité taky vnímat změny, které v eurozóně mohou nastat. Na druhou stranu nesmíme být naší vlastní měnou zaslepení, tak jako jsou bruselští úředníci posedlí eurem.

Toto téma můžeme zkoumat bez přestání a neustále prohlubovat. Ekonomická situace se totiž stále vyvíjí a stále vyvíjet bude. Na tyto změny je potřeba reagovat. Proto bych si přála, abychom „neusnuli na vavřínech“. Uvědomuji si, jak moc může společná měna pomoci sladěným státům zlepšit obchodní transakce. Určitě by bylo také zajímavé srovnání zastánců eura a odpůrců eura. Mám na mysli třeba rozhovor s národním koordinátorem pro zavedení eura prof. Oldřichem Dědkem. Nechci, aby práce vyzněla jednostranně, ale momentálně je ponechání vlastní měny nejlepším rozhodnutím.

Práce má v rámci veřejného názoru obyvatelstva přesah do věd jako je sociologie nebo psychologie. Velmi přínosné by mohlo být dotazníkové šetření, jak moc je pro lidi tato otázka důležitá. Co považují za největší pozitiva a co za negativa společné měny – je důležité stejně prosazovat obě strany mince. V tomto směru je potřeba provádět osvětu a lidem nabízet pravdivé nezkreslené informace.

7. Resumé

Bakalářská nese název: Analýza negativních dopadů zavedení eura v České republice. Zavedení eura má ve společnosti mnoho zastánců i odpůrců. Jelikož se česká média zabývají zejména přínosy, které po vstupu do eurozóny nastanou, já jsem se rozhodla prezentovat zápory.

Práce je rozdělena na dvě části. Teoretickou a praktickou.

V teoretické části se nejprve zabývám Maastrichtskými kritérii, jejichž plnění by mělo podmiňovat vstup dané země do eurozóny. Upozorňuji na jejich porušování. Kdyby byla Maastrichtská kritéria dodržována, nemohly by do společné měnové unie vstoupit země, které nyní brzdí hospodářský růst eurozóny. Stále dochází k porušování klauzule o vzájemné hospodářské pomoci – No Bailout.

Druhá kapitola se věnuje současné ekonomické situaci. Eurozóna prochází krizí. Příčina krize spočívá v přílišné heterogenitě členských zemí - jako jsou rozdílné hospodářské cykly nebo dluhová zadluženost jednotlivých zemí. V souvislosti s krizí slyšíme nejčastěji o Řecku – není schopné splácet své dluhy. Ostatní členové eurozóny Řecko stále financují, respektive jejich daňový poplatníci. V práci uvádím model „dýchajícího eura“, se kterým přichází Hanz Werner Sinn ve své knize V pasti eura. Jedná se o soupis jasně daných pravidel, jak pro vstup do eurozóny, tak pro odchod. Eurozóna se stala vězením, ze kterého není úniku. Pro všechny členské země by bylo totiž lepší, kdyby Řecko vystoupilo a mohlo devalvovat svou původní měnu, a tím se stalo konkurenceschopné.

Jednotlivé negativní dopady rozebírám ve třetí kapitole. Jedná se převážně o: ztrátu samostatné měnové politiky, povinnost podílet se na záchranných mechanismech, bezprostřední růst cenové hladiny a vnímané inflace, administrativní náklady.

V další kapitole prezentuji myšlenku spojených států evropských. Kdyby takové státy vznikly, musely by být založeny, stejně jako USA, na principu federace, kde každá země nese odpovědnost sama za sebe. Toto uskupení může vzniknout pouze tehdy, pokud se nám podaří jednotlivé ekonomiky dostatečně sjednotit. Tedy určitě ne nepřírodným přidružováním dalších států nebo nuceným členstvím. Eurozóna musí projít refor-

mami, aby se zase stala lukrativní záležitostí. Abychom usilovali o to být její součástí. Musí přinášet užitek všem zúčastněným zemím a lidem, jen tak dojde k jednoduššímu a výhodnějšímu obchodování.

Praktická část se skládá z 9 otázek, které jsem poslala do Institutu Václava Klause. Na tyto otázky mi pan prezident posílá svou odpověď. Následně na jeho odpovědi ještě analyzuji nebo sama komentuji.

Lze říci, že pan profesor Klaus podtrhuje závěry z předešlých částí. Jasně se vyslovuje pro zachování koruny. Nevidí důvod k přechodu na společnou měnu v tak různorodé skupině jako je Evropská unie. Korunu dokonce prezentuje jako významné privilegium, které nás v současnosti chrání měnovým kurzem.

Je důležité předávat lidem nezkreslené informace. Zavedení eura má samozřejmě výhody i nevýhody. Důležité je stejně prezentovat obě strany mince. V současné chvíli euro pouze brání hospodářskému růstu. Otevírají se tak pomyslné nůžky mezi severem a jihem. Lidi dělíme na dlužníky a věřitele. Euro momentálně spíše rozděluje, než sjednocuje. Proto považuji za rozumné ke společné měnové unii nepřistupovat. Zároveň ale považuji za důležité o silnou a prosperující eurozónu usilovat. Pokud se eurozóna dokáže reformovat a stane se zase výhodnou pro všechny, bude mít smysl do takového společenství vstoupit.

Summary

This bachelor's thesis is entitled: The Analysis of negative effects of the introduction of euro in the Czech Republic. The introduction has many supporters as well as opponents. Due to the fact that Czech media deal mainly with benefits, which follow after the entry into the Eurozone, I have decided to present the negatives.

The thesis is divided into two parts: the theoretical and the practical part.

The theoretical part deals with Maastricht criteria, which are the conditions for the entry of certain state into the Eurozone. I point out the violation of these criteria. If the Maastricht criteria had been obeyed, the countries which now slow down the economic growth of Eurozone would have not been allowed to enter the common currency union. The clause about collective economic help is still violated- No Bailout.

Second chapter deals with the current economic situation. The Eurozone is going through a crisis. The reason of the crisis is in large heterogeneity of its members – such as different economic cycles or different indebtedness of particular states. In this context is often mentioned Greece. This state is not able to repay its debts. Other members of the Eurozone finance Greece, mainly its taxpayers. The bachelor's thesis deals with 'breath euro model', which is introduced in the book *The Euro Trap* by Werner Sinn. The breath euro model concerns clearly given provisions for the entry into the Eurozone as well as for the exit from the Eurozone. The Eurozone became a prison, from which is no escape. The Greece's exit from the Eurozone and devaluation of its former currency, so that Greece becomes competitive, would be better for all members of the Eurozone.

The negative impacts are discussed individually in the third chapter. The issues are: the loss of independent monetary policy, the obligation to take part in rescue mechanisms, direct growth of price and inflation and administrative expenses.

In the next chapter is presented the idea of the United European states. If these States came into existence, they would have been formed on the principle of the federation as the United States, where every state is responsible for itself. This union would be possible only when the economies of its states were sufficiently united. Certainly it is not possible by grouping other states or by involuntary membership. The Eurozone has

to be reformed, in order to fulfil its functions and aims, to order to attract states to become its members. People and states have to profit from the membership in the Eurozone, so there would be an easier and advantageous trade.

Practical part consists of nine questions, which were sent to the Vaclav Klaus Institute. The questions were answered and furthermore, I analyse them answers and I comment on them.

We can say that professor Klaus confirms a conclusion from previous parts. He is for the maintenance of our current currency. He does not see any reason for common currency in such divergent society as European Union. He also presents the crown as a privilege which protects us from a currency course.

It is important to pass genuine information to the public. The introduction of euro has both advantages and disadvantages. And it is important to present both sides of the same coin. Nowadays, euro prevents the economic growth. People are divided in debtors and creditors. Euro separate nations more than it connects them. Therefore, I consider relevant not to approach the currency union. At the same time I consider important to work on strong and prosperous Eurozone. If the Eurozone reforms and becomes advantageous for every state, it will be relevant to enter the community.

8. Seznam pramenů a literatury

- ČESKÁ TELEVIZE [online]. 2015 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1532640-babis-k-prijeti-eura-se-cesi-meli-vyjadrit-v-referendu>
- BARBARA RUSZEL. *EU AND EURO AREA UNEMPLOYMENT RATE* [online]. 2015 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <https://www.novascotia.ca/finance/statistics/news.asp?id=11542>. Zdroj: Eurostat
- EUROSTAT. *Míra nezaměstnanosti* [online]. 2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1>
- DĚDEK, Oldřich. *Maastrichtská kritéria* [online]. 2013 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>
- HORÁČEK, Filip. *Deutsche Bank je na kolenou* [online]. 2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/akcie-deutsche-bank-jsou-rekordne-nizko-fc4-/eko-zahranicni.aspx?c=A160930_125658_ekonomika_fih
- HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Česko je sedmou nejméně zadluženou zemí EU* [online]. 2015 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-64364410-cesko-je-sedmou-nejmene-zadluzenou-zemi-eu-o-snizeni-dluhu-se-ale-moc-nepricinilo>
- HUZUCHA, Dušan. *Je EMU optimální měnovou oblastí?* [online]. 2005 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/Articles/384-je-emu-optimalni-menovou-oblasti-.aspx>
- JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb nedejme si vnútit euro*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4.
- KLAUS, Václav. *My, Evropa a svět*. Praha: Fragment, 2013. ISBN 978-80-253-1755-6.
- LACINA, Lubor. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*. [online]. 2007 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/850studie_vlivu_zavedeni_eura_v_cr_na_ekonomiku.pdf
- MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. *Makroekonomické analýzy* [online]. 2015 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2015/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-23412>
- MINISTERSTVO FINANČÍ. *Výkladový slovníček* [online]. 2013 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/o-2343>

MINISTERSTVO FINANCÍ. *Evropské státy a euro* [online]. 2013 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: www.zavedenieura.cz/

SINN, Hans-Werner. *V pasti eura*. Přeložil Karel DYBA. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2016. ISBN 978-80-7325-394-3.

ŽIŽKA, Jan. Rozhovor s národním koordinátorem zavedení eura. *Lidové noviny*. 2015. ISSN 0862-5921. [cit. 2016-11-17]. Dostupné: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2015/rozhovor-s-narodnim-koordinatorem-zavede-20161>

9. Seznam zkratek

ECB – Evropská centrální banka

EU – Evropská unie

ČR – Česká Republika

p. b. – procentní bod

ERM – Evropský mechanismus směnných kurzů

OCA – Optimální cenová oblast

USA – Spojené státy americké

NAFTA – Severoamerická dohoda o volném obchodu

MMF – Mezinárodní měnový fond

HDP – hrubý domácí produkt

ČNB – Česká národní banka

10. Seznam obrázků, grafů a schémat

Obr. 1: Rozdělení Evropské unie na členské a nečlenské země eurozóny.

Obr. 2: Procentuální výše zadlužení vybraných zemí Evropské unie za poslední dvě čtvrtletí vzhledem k HDP.

Obr. 3 Srovnání míry nezaměstnanosti eurozóny, Evropské unie a jednotlivých států.

11. Přílohy

11.1 E-mail panu Václavu Klausovi

Vážený pane profesore,

Četla jsem několik knížek vydaných Vaším institutem- Spor o měnovou politiku, Peripetie české ekonomiky a měny. Vaše názory se mi líbí.

Píši bakalářskou práci na Univerzitě Palackého, Filozofické fakulty, katedry Aplikované ekonomie. Téma mé práce zní: Analýza negativních dopadů na zavedení eura v České republice. V teoretické části se zabývám současnou situací v eurozóně, pojmem jako optimální měnová oblast, Řeckou krizí. Jejimi příčiny a dopady. Popisuji nesmyslné poskytování úvěrů zadluženým zemím, které je nikdy nebudou schopné splatit. Evropskou unii vnímám jako velice heterogenní oblast, která přestože porušuje Maastrichtskou smlouvu, chce mermomocí vytvořit společnou měnovou unii.

V praktické části se obracím na Vás jako ekonoma, který zná pozici České republiky v rámci EU. Některé z vašich odpovědí by mi měly sloužit k následné analýze.

Žádám Vás tedy o odpovědi na následující otázky:

1. Čím v současnosti prochází eurozóna? Co je příčinou tohoto stavu?
2. Proč ČR ještě nepřistoupila ke společné měně? Co je pro nás největší překážkou?
3. ECB banka stále financuje enormně zadlužené Řecko. Jak bude tyto dluhy splácet? Souhlasíte s tímto postupem? Jak by měla podle vás ECB jednat?
4. Je eurozóna sourodá oblast? Je možné, aby vznikly spojené státy evropské, kde bude jednotná měna euro?
5. Kdo by měl o našem vstupu do eurozóny rozhodnout? Dojde k tomu? Máte nějaký osobní typ kdy?
6. Čím si vysvětlujete, že je 70 % obyvatelstva proti zavedení eura? Zatímco pro se vyslovilo 20 % populace?
7. Jaký by měl podle vás vstup do eurozóny na nezaměstnanost?
8. Je o Vás známo, že jste euro skeptik. Co by se muselo změnit, abyste se stal příznivcem zavedení eura?
9. Co by měl být aktuální cíl České Republiky? Kam by měla směřovat?

Srdečně děkuji za Vaši ochotu a Váš čas.

Olga Šnevajsová, Olomouc